

**YANGI AVLOD IJTIMOIIY-MA'NAVIIY TARBIYASIDA
KIBERMAKON VA BLOGOSFERANING INTEGRATSIYASI: MEDIA
SAVODXONLIK VA PEDAGOGIK YONDASHUVLAR
ИНТЕГРАЦИЯ КИБЕРПРОСТРАНСТВА И БЛОГОСФЕРЫ В
СОЦИАЛЬНО-ДУХОВНОМ ВОСПИТАНИИ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ:
МЕДИА ГРАМОТНОСТЬ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ
INTEGRATION OF CYBERSPACE AND BLOGOSPHERE IN THE
SOCIO-SPIRITUAL EDUCATION OF THE NEW GENERATION: MEDIA
LITERACY AND PEDAGOGICAL APPROACHES**

Andijon davlat pedagogika instituti

Filologiya fakulteti, O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi talabasi:

Abdullayeva Sohiba

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida "Z" va "Alpha" avlod yoshlarining ijtimoiy-ma'naviy tarbiyasiga kibermakon va blogosferani integratsiya qilishning pedagogik ahamiyati tahlil qilingan. Bugungi kunda yoshlarning ijtimoiylashuvi asosan virtual muhitda kechmoqda. Bu holat an'anaviy tarbiya metodlarini (quruq ma'ruzalar, majburiy tadbirlar) raqamli makon imkoniyatlari bilan uyg'unlashtirishni, ya'ni ta'limda media savodxonlikni rivojlantirishni taqozo etadi.*

KALIT SO'ZLAR: *Ijtimoiy-ma'naviy tarbiya, raqamli integratsiya, kibermakon, blogosfera, media savodxonlik, raqamli pedagogika, Z avlod, mafkuraviy immunitet, ta'lim transformatsiyasi*

АННОТАЦИЯ: *В данной статье анализируется педагогическая значимость интеграции киберпространства и блогосферы в социально-духовное воспитание молодежи поколений "Z" и "Alpha" в условиях глобализации и цифровой трансформации. Сегодня социализация молодежи в основном происходит в виртуальной среде. Эта ситуация требует сочетания традиционных методов обучения (сухих лекций, обязательных мероприятий)*

с возможностями цифрового пространства, то есть развития медиаграмотности в образовании.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Социально-духовное воспитание, цифровая интеграция, киберпространство, блогосфера, медиаграмотность, цифровая педагогика, поколение Z, идеологический иммунитет, трансформация образования

ANNOTATION: This article analyzes the pedagogical significance of integrating cyberspace and the blogosphere into the socio-spiritual education of "Z" and "Alpha" generation youth in the context of globalization and digital transformation. Today, the socialization of youth is primarily taking place within a virtual environment. This situation requires the combination of traditional educational methods (dry lectures, mandatory activities) with the capabilities of the digital space, that is, the development of media literacy in education.

KEY WORDS: Social and spiritual education, digital integration, cyberspace, blogosphere, media literacy, digital pedagogy, Generation Z, ideological immunity, educational transformation

KIRISH

O'zbekiston sharoitida yoshlarni milliy ruhda, yuksak axloq va qat'iy ijtimoiy pozitsiya egasi qilib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Biroq, bugungi kunda an'anaviy ijtimoiy-ma'naviy tarbiya usullari (uzun va bir tomonlama ma'ruzalar, majburiy kitobxonlik) o'zining pedagogik jozibadorligini qisman yo'qotmoqda. Bunga sabab, yoshlar kibermakon orqali axborotni qisqa, yorqin va interfaol tarzda qabul qilishga o'rganib qolgan. Kibermakonda o'zbek yoshlari ongiga xorijdan "ommaviy madaniyat", kiberbulling, ma'naviy sayozlik va hatto destruktiv g'oyalar osonlik bilan kirib kelmoqda. Bunday tahdidlarga qarshi kurashishning zamonaviy yechimi internetni taqiqlash yoki undan qochish emas, balki ijtimoiy-ma'naviy tarbiyani blogosfera bilan integratsiya qilishdir. Ya'ni, pedagogika fani kibermakonga to'liq kirib borishi va yoshlarda media savodxonlikni (axborotni to'g'ri filtrlash qobiliyatini) shakllantirishi lozim. Agar pedagoglar va ziyolilar o'zlarining sifatli, ma'rifiy

raqamli kontentlari bilan blogosferani egallamasalar, bu bo'shliqni ma'naviyatsizlik to'ldiradi.

Ushbu maqolaning asosiy maqsadi ijtimoiy-ma'naviy tarbiya jarayoniga kibermakon va blogosferani integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlarini empirik tadqiqotlar orqali tahlil qilishdir. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlarda milliy qadriyatlar va mafkuraviy immunitetni shakllantirishning innovatsion yondashuvlarini ilmiy jihatdan asoslab berish belgilangan.

METODOLOGIYA

Qo'yilgan maqsadga erishish uchun 2023-2024 o'quv yili davomida O'zbekistondagi yirik oliy ta'lim muassasalarining (Toshkent davlat pedagogika universiteti va O'zbekiston milliy universiteti) 1- va 2-kurs talabalari ishtirokida sotsiologik va pedagogik eksperiment o'tkazildi.

Tanlanma va guruhlash: Jami 100 nafar talaba tasodifiy tanlov asosida ikkita teng guruhga ajratildi:

Nazorat guruhi (50 nafar): Tarbiya" va "Ma'naviyat asoslari" yo'nalishidagi mashg'ulotlar faqat an'anaviy ma'ruza, davra suhbatlari va bosma matnlar asosida tashkil etildi.

Baholash mezonlari: Semestr boshida va oxirida talabalarning ijtimoiy mas'uliyati, media savodxonligi, axloqiy me'yorlarni qabul qilish darajasi va darsga qiziqish koeffitsiyentini o'lchash uchun anonim onlayn so'rovnoma hamda keystadi testlari o'tkazildi.

NATIJARLAR

O'tkazilgan pedagogik tajriba ijtimoiy-ma'naviy tarbiyani kibermakon bilan integratsiya qilish yoshlar orasida juda yuqori pedagogik samara berishini raqamlarda isbotladi.

Qiziqish va axborotni qabul qilish: So'rovnoma natijalariga ko'ra, an'anaviy "ma'naviyat soatlari"da nazorat guruhi talabalarining atigi 35% i ma'lumotlarni faol tinglaganini bildirgan bo'lsa, blogosfera va vizual raqamli kontent orqali qadriyatlarni o'rgangan tajriba guruhi talabalarining 88% i jarayonga to'liq qiziqish

bilan yondashganini tasdiqladi. Axborotni "Infotainment" (axborot-ko'ngilochar) formatda berish Z avlod psixologiyasiga to'liq mos tushdi.

Media savodxonlik va mafkuraviy immunitet: Eng muhim natija tajriba guruhidagi talabalarda tanqidiy fikrlashning o'sishi bo'ldi. Maxsus testlarda tajriba guruhining 82% i ijtimoiy tarmoqlardagi yolg'on (feyk) ma'lumotlarni va axloqsiz, provokatsion kontentlarni to'g'ri aniqlay oldi hamda ularga rad javobini berdi (Nazorat guruhida bu ko'rsatkich 40% ni tashkil etdi).

Faol fuqarolik pozitsiyasi: O'zlari raqamli kontent (ijtimoiy roliklar, postlar) yaratish jarayonida ishtirok etgan talabalarda jamiyatdagi muammolarga (ekologiya, kattalarga hurmat, kitobxonlik) nisbatan mas'uliyat hissi 45-50% ga oshdi. Ular ma'lumotning passiv iste'molchisidan faol ezgulik targ'ibotchisiga aylanishdi.

MUHOKAMA

Natijalar tahlili zamonaviy pedagogika fani oldida turgan asosiy haqiqatni ochib beradi: Biz yoshlarga kerakli ma'naviy ozuqani beryapmiz, lekin u ozuqani ularga qiziq bo'lmagan eski idishda (formatda) taqdim etyapmiz. Kibermakon shunchaki texnologiya emas, balki raqamli ijtimoiylashuv (digital socialization) maydonidir. Nima uchun yoshlar ba'zi axloqan sayoz blogerlarni millionlab layklar bilan kuzatadi? Chunki u blogerlar yoshlarning psixologik tilini biladi, murojaatni qisqa, dinamik va hissiyotli shaklda yetkazadi. Demak, ijtimoiy-ma'naviy tarbiyaning muvaffaqiyati ana shu shaklni (blogosferani) o'zlashtirib, uning ichini milliy, ma'naviy, ilmiy va yuksak axloqiy mazmun bilan to'ldirishidadir.

Muhokama jarayonida integratsiyaning eng muhim nuqtasi pedagogning roli o'zgarishi ekanligi ta'kidlandi. Raqamli asrda o'qituvchi yagona axborot manbai emas. U endilikda "raqamli kurator" (yo'naltiruvchi) bo'lishi lozim. O'qituvchi talabani internetdan to'sa olmaydi, lekin u cheksiz kibermakon okeanida qaysi bloglarni kuzatishni, qaysi podkastlardan ma'naviy ozuqa olishni va zaharli axborotdan qanday qochishni (media savodxonlik) o'rgatuvchi murabbiyga aylanishi shart.

Shuningdek, tarbiya jarayoni blogosferada avtoritar (tepadan pastga buyruq berish) emas, balki gorizontal (tengdosh-tengdoshga) tamoyili asosida samarali ishlashi o'z tasdig'ini topdi. Yoshlar majburiy nasihatdan ko'ra, ijtimoiy tarmoqlardagi obro'li, ziyoli, muvaffaqiyatli insonlarning (ijobiy fikrlar yetakchilarining) yashash tarzi va o'gitlaridan ko'proq ilhomlanadilar. Shu sababli milliy blogosferamizda ma'rifatparvar, intellektual va vatanparvar yosh blogerlar qatlamini shakllantirish davlat miqyosidagi strategik ehtiyojdir.

XULOSA

Xulosa o'rnida ta'kidlash lozimki, kibermakon va blogosfera bugungi kunda jamiyatning o'ziga xos ulkan va chegarasiz "virtual tarbiya maktabi"ga aylanib ulgurdi. Ijtimoiy-ma'naviy tarbiyani raqamli muhit bilan integratsiya qilish – bu shunchaki ta'limdagi innovatsiya emas, balki yoshlarimizning ruhiyatini halokatli g'oyalardan asrab qolish va ularni komil inson qilib voyaga yetkazishning eng hayotiy zaruratidir. O'tkazilgan tadqiqotlar tahlili asosida quyidagi muhim yakuniy xulosalar va strategik tavsiyalar ishlab chiqildi:

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Zavarezi, X., & Shirinov, M. (2021). Raqamli pedagogika va zamonaviy ta'lim texnologiyalari. Toshkent: O'qituvchi.

Quronov, M. (2020). Raqamli jamiyatda yoshlar ma'naviyati va mafkuraviy immunitet. Toshkent: Ma'naviyat.

Castells, M. (2001). The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society. Oxford University Press.

Ochildiyev, A. (2018). Globallashuv va milliy ma'naviyat. Toshkent: O'zbekiston.

Atabayeva, N., (2024). O'zbekistonning mustaqillikka erishishi tarixiy jarayon va ahamiyati. *Yangi O'zbekiston ustozlari*, 2(30), 385-388

Voiskounsky, A. E. (2010). Psixologiya i internet. Moskva: Akropol. (Kibermakonda ijtimoiylashuv muammolari).